

ID-DIRETTORAT GHAL KWALITÀ U STANDARDS FL-EDUKAZZJONI
 Id-Dipartiment tal-Kurrikulu u t-Tagħlim Elettroniku
 It-Taqsima tal-Assessjar Edukattiv
L-Eżamijiet Annwali għall-Iskejjel Sekondarji 2013

L-EWWEL SENA

IL-MALTI (Il-Fehim mis-Smigh)

IL-HIN: 15-il minuta

Il-Karta tal-Għalliema

Gwida għat-Tmexxija tal-Eżami tal-Fehim mis-Smigh

1. Jitqassmu l-karti bil-mistogsijiet u l-istudenti jiktbu isimhom, kunjomhom u l-klassi.

L-Istruzzjonijiet għall-Ewwel u t-Tieni Silta:	
1.	▪ L-istudenti jintalbu jifthū l-karta. ▪ L-għalliema jaqraw is-silta u l-istudenti jisimghu b'attenzjoni u ma jiktbu xejn waqt il-qari.
2.	▪ Waqt li l-għalliema jaqraw għal darba l-eżerċizzji tas-silta, l-istudenti jistgħu jaħdmu t-twegibiet.
3.	▪ L-għalliema jaqraw is-silta għat-tieni darba. ▪ L-għalliema jergħu jaqraw l-eżerċizzji u jagħtu ċans lill-istudenti jaħdmu t-twegibiet kollha.

L-Ewwel Silta

In-Naħal

Meta jghidulek “bieżel daqs naħla” ikunu qeghdin jghaddulek kumpliment sabiħ għax in-naħal huwa insett li jghaddi ħajtu jaħdem. In-naħal jipproduċi l-ghasel biex jitingħu lid-dudu li mbagħad isir naħla.

Huwa jghaddi parti kbira minn ħajtu jittajjar bejn ix-xehda u l-fjuri biex jiġbor in-nektar. Fix-xehda grupp ieħor ta' naħal jibdel dan in-nektar f'ghasel. L-ghasel żejjed jinħażen biex jintuża meta fil-kampanja jkun hemm anqas fjuri mnejn jingabar in-nektar.

Xi nies jaħsbu li f'Malta l-aktar għasel magħruf għal toghmtu hu dak tas-sagħtar. Dan jittiehed meta x-xtieli tas-sagħtar li jikbru fix-xagħri jkunu bil-fjuri. Ħafna jhobbu wkoll l-ghasel li jkollu dik it-togħma speċjali gejjja mis-siġar tal-laring, tal-lumi u frott ieħor simili.

In-naħal huwa importanti wkoll għall-kampanja Maltija għax huwa jdakkar il-fjuri. Mingħajr in-naħal ħafna mill-fjuri ma jipproduċux żerriegħa u jispiċċaw jinqerdu.

Meta n-naħla thossha mhedda din tagħti x-xewka. Għalhekk qatt m'għandek tgħolli jdejk meta xi naħla tibda ddu miegħek. F'każ li tagħtik ix-xewka, tagħfashiex iżda idlek f'it ingwent ta' kontra l-gdim.

Taħriġ A: Aqta' linja taht **Veru** jew **Falz**.

(5 marki)

1.	Biex juru bżulitek jistgħu jqabbluk ma' naħla.	veru	falz
2.	Ix-xehda hija l-post fejn jgħixu l-insetti kollha, inkluz in-naħal.	veru	falz
3.	Kulhadd jaqbel li l-ghasel meħud mill-pjanti tas-sagħtar huwa l-itjeb.	veru	falz
4.	Il-fjuri huma importanti għan-naħal biex jipproduċi n-nektar.	veru	falz
5.	In-naħla thossha mhedda meta tkun fil-periklu.	veru	falz

It-Tieni Silta

Is-Sulfarina

Kienet ġurnata vaganza u Kevin kellu żewġt iħbieb mistiedna d-dar biex jgħaddu ftit tal-hin flimkien. X'gost, ix-xogħol tal-iskola kien lest u setgħu jagħmlu li jridu! It-tlett itfal bdew jilagħbu fil-kċina, iħalltu d-dqiq mal-ilma, jagħgħnuhom u jagħmlu l-ghaġina.

Subgħajhom bdew jikluhom biex jixegħlu s-sulfarini. Omm Kevin kienet wissiethom biex ma jmissux is-sulfarini izda t-tifel, biex juri lil shabu kemm jaf, beda jqabbad sulfarina wara oħra. Omm Kevin kienet fuq u malli xammet ir-riħa tal-hruq nizlet tigr. Malli rat is-sulfarini mahruqin fuq il-mejda riedet tkun taf il-verità izda kulhadd ċahad. Għalhekk, wara li hasbitha ftit, qaltihom biex kull wieħed jagħżel sulfarina ġdida mill-kaxxa li kellha f'idha. It-tfal hekk għamlu. Qaltihom li issa ta' min kienet l-itwal kien dak li ma qalx il-verità. Hekk kellu jinqabad il-giddieb!

Meta bdiet tkejjilhom sabet li taż-żewġt iħbieb ta' Kevin kienu ndaqs izda ta' Kevin kienet iqsar. Kevin kien qabad u qata' biċċa mis-sulfarina li kellu għax beda jibza' li tiegħu se tkun itwal minn tal-oħrajn!

Taħriġ B: Aghzel it-twegiba t-tajba billi timmarka ✓ fil-kaxxa x-xierqa.

(5 marki)

1.	Kevin u ż-żewġt iħbieb tiegħu ntasbu jilagħbu fil-kċina ladarba		temmew xogħolhom.
			riedu jgħallu l-ghaġin.
			riedu jissuttaw lil xulxin.
2.	Meta xammet ir-riħa, omm Kevin nizlet minn fuq		sparata.
			ixxamplata.
			tfekren.
3.	Omm Kevin riedet tkun taf min kien li qabbad is-sulfarini u kulhadd beda		jċanfar lil Kevin.
			jwahħal f'Kevin.
			jichad li kien hu.
4.	It-tfal kollha għażlu sulfarina ġdida mill-kaxxa u Kevin ipprova		jigbed l-attenzjoni ta' hbiebu.
			jgarraq b'ommu.
			jahraqha qabel ma jinqabad.
5.	Wisq probabbli b'din l-istorja omm Kevin kienet thossha		kburija b'binha.
			hienja b'binha.
			ddizappuntata b'binha.

- TMIEM IL-KARTA -

L-EWWEL SENA

IL-MALTI (Il-Fehim mis-Smigh)

IL-HIN: 15-il minuta

L-Isem: _____ **Il-Klassi:** _____

MARKA

Il-Karta tal-Istudenti

Ahdem dan it-tahriġ skont is-siltiet li smajt

Tahriġ A: Aqta' linja taht **Veru** jew **Falz**.

(5 marki)

1.	Biex juru bżulitek jistgħu jqabbluk ma' nahla.	veru	falz
2.	Ix-xehda hija l-post fejn jgħixu l-insetti kollha, inkluż in-naħal.	veru	falz
3.	Kulhadd jaqbel li l-għasel meħud mill-pjanti tas-saġhtar huwa l-itjeb.	veru	falz
4.	Il-fjuri huma importanti għan-naħal biex jipproduċi n-nektar.	veru	falz
5.	In-naħla tħossha mhedda meta tkun fil-periklu.	veru	falz

Tahriġ B: Aghzel it-twegiba t-tajba billi timmarka ✓ fil-kaxxa x-xierqa.

(5 marki)

1.	Kevin u ż-żewġt iħbieb tiegħu ntasbu jilaghbu fil-kċina ladarba	temmew xogħolhom.
		riedu jgħallu l-għagin.
		riedu jissuttaw lil xulxin.
2.	Meta xammet ir-riħa, omm Kevin nizlet minn fuq	sparata.
		ixxamlata.
		tfekren.
3.	Omm Kevin riedet tkun taf min kien li qabbad is-sulfarini u kulhadd beda	jċanfar lil Kevin.
		jwahhal f'Kevin.
		jichad li kien hu.
4.	It-tfal kollha għażlu sulfarina ġdida mill-kaxxa u Kevin ipprova	jigbed l-attenzjoni ta' ħbiebu.
		jqarra b'ommu.
		jahraqha qabel ma jinqabad.
5.	Wisq probabbli b'din l-istorja omm Kevin kienet tħossha	kburija b'binha.
		hienja b'binha.
		ddizappuntata b'binha.

-Tmiem il-karta-

ID-DIRETTORAT GHAL KWALITÀ U STANDARDS FL-EDUKAZZJONI
 Id-Dipartiment tal-Kurrikulu u t-Tagħlim Elettroniku
 It-Taqsima tal-Assessjar Edukattiv
L-Eżamijiet Annwali għall-Iskejjel Sekondarji 2013

L-EWWEL SENA **IL-MALTI (Il-Qari u l-Kitba)** **IL-HIN: Saghtejn**

L-Isem: _____ **Il-Klassi:** _____

Għall-istudenti:

- Wieġeb il-mistoqsijiet kollha kif mitlub/a.
- Ortografija, punteġġjatura, sintassi, ideat u preżentazzjoni tajbin jgħinuk biex tikseb riżultati aħjar.

Għall-ghalliema:

IL-MARKI	It-Tahdit	10	
	Is-Smigh	10	
	Il-Qari u l-Kitba	80	
	IT-TOTAL	100	

Kummenti:

IS-SILTA TAL-FEHIM MILL-QARI

Taqsim A

Aqra sewwa din is-silta u wieġeb il-mistoqsijiet dwarha.

Xita tat-Tigieg

Cassie Bernard, tfajla Amerikana ta' tlettax-il sena, kienet qiegħda titgħallem tirkeb iż-żiemel. L-ghaxxa tagħha, fi tmiem il-ġimgħa, u fil-vaganzi, wara li tkun lestiet ix-xogħol tal-iskola, kienet li toħroġ biż-żiemel u tqattagħlek l-isbaħ sagħtejn titgħallem is-sengħa tal-irkib. Ghodwa minnhom, waqt wahda minn dawn il-lezzjonijiet, sehhet grajja li ġgiblek **ghajnejk wara widnejk**. (par. 1)

Kien is-Sibt, it-13 ta' Ottubru tal-2012. Cassie harget iż-żiemel mill-istalla u bla telf ta' żmien bdiet it-taħriġ tagħha. Lanqas laħqu għaddew għaxar minuti li mis-sema ma taqax biċċa tigieġa nejja li tinzel b'sabta fuq ras Cassie. Mad-daqqa t-tfajla stordiet u waqgħet minn fuq iż-żiemel mitlufa minn sensiha u safra lellux. Hbiebha, li kienu fil-viċin, indunaw u ċemplu jiġru l-ambulanza li **fis** ħaditha l-isptar. (par. 2)

Dakinhar kien sema safi u allura, minn fejn setgħet waqgħet dik il-biċċa tigieġa? Wara sħarriġ fit-tul, il-pulizija skopriet li dik ma kinitx l-unika biċċa tigieġa nejja li kienet waqgħet fl-inħawi. Fil-fatt kien hemm min irrapporta li kien sab xi biċċiet tat-tigieg fuq il-bjut u l-btiehi ta' daru. (par. 3)

Lil Cassie Alla helishielha. Imma hadd ma seta' jifhem minn fejn kienu qed jaqgħu l-biċċiet tat-tigieg. In-nies tar-raħal bdew jithassbu. **Hadd ma seta' jsib tariff**. Kellhom jgħaddu **bosta** granet qabel ma l-esperti hargu bi spjegazzjoni xierqa. (par. 4)

Wiehed mill-investigaturi skopra li ffit 'il bogħod minn dan ir-raħal kien hemm post fejn jitrabbew it-tigieg. Dawn kienu jinqatlu sabiex jinbieghu. **Gawwi** kbir kien jinzel u jisraq biċċiet kbar ta' tigieg imqatta' u jtir bihom. (par. 5)

Aktarx li dakinhar xi gawwi żaqquq seraq biċċiet kbar wisq għalih. Mat-triq dan il-gawwi ma felaħx aktar u reħa minn **munqaru** l-biċċa tigieġa li kien qed igorr. Wahda minn dawn il-biċċiet waqgħet fuq ras Cassie u għoddha qatlitha. Mela l-każ issa kien solvut darba għal dejjem! (par. 6)

Cassie setgħet **baqgħet sejra għand Alla!** Imma l-passatemp favorit tagħha jibqa' l-irkib fuq iż-żiemel. (par. 7)

Addattament mis-sit **WEIRD NEWS** Raw Chicken Rains Down From The Sky

Taqsim A. Il-Fehim mill-Qari

(14-1)

Wieġeb il-mistoqsijiet skont is-silta li qrajt.

1. Aqta' linja taht **Veru** jew **Falz**:

a.	Il-ġrajja tax-xita tat-tigieġ seħhet fil-ħarifa.	veru	falz
b.	Dakinhar li seħhet il-ġrajja l-ajru kien imsahħab.	veru	falz
c.	Wagt l-istharriġ tal-każ, ir-rahlin kienu inkwetati.	veru	falz

(marka l-wahda)

2. Xi kemm għadda ħin minn xhin Cassie bdiet it-tahriġ tagħha sa ma laqtitha l-bicċa tigieġa? (par. 2)

(marka)

3. Ghaliex il-bicċiet tat-tigieġ kienu jkunu nejjin?

(marka)

4. Ikteb xi tfisser l-espressjoni b'linja taħtha:

a. "Cassie setgħet **baqgħet sejra għand Alla!**" (par. 7)

(marka)

5. Fisser fi kliem:

a. "fis" (par. 2): _____ b. "bosta" (par. 4): _____

(marka l-wahda)

6. Xi jrid jgħid biha l-awtur: "**hadd ma seta' jsib tarf**", skont is-silta? (par. 4)

(marka)

7. Poġġi fl-ordni. L-ewwel wahda lesta.

L-investigazzjonijiet tal-pulizija kienu intensivi imma ma bdew iwasslu mkien.	
Il-pulizija bdiet tinvestiga każ stramb ta' biċċiet ta' tigieġ neżlin mis-sema.	1
Il-pulizija harget bi spejgazzjoni li tagħmel sens u n-nies tar-raħal setgħu jiehdu r-ruħ.	
Wara bosta investigazzjonijiet il-pulizija fl-aħħar indunat x'kien qed jigi.	

(3 marki)

8. Immarka ✓ hdejn it-twegiba t-tajba. Il-ġrajja tat-tigieġ seħhet:

a.	diversi drabi u kien hemm min irrapporta li sab xi biċċiet ġo daru.	
b.	darbtejn, lil Cassie biss u hi rrapportat il-każ lill-pulizija.	
c.	diversi drabi u kien hemm min irrapporta li sab xi biċċiet tat-tigieġ fuq il-bejt ta' daru.	
d.	diversi drabi imma hadd ma rrapporta li sab xi biċċiet tat-tigieġ fuq il-bejt ta' daru.	

(marka)

9. Għal min qed tirreferi l-ittra "u" fil-kelma "**munqaru**"? (par. 6): _____ (marka)

Taqsim B. Il-Grammatika

1.	Imla l-vojt b' partiċella magħquda mal-artiklu .	It-tfajla ħarġet iż-żiemel _____ istalla.
2.	Aqta' linja taht il-verb ta' din is-sentenza. Wara agħti l- mamma u l- għerq tiegħu.	a. Cassie toqghod l-Amerka. b. Il-mamma: _____ ċ. L-għerq: _____
3.	Nissel nom mill-verb jinkwetaw .	Meta Cassie stordiet ommha u missierha kienu se jmutu bl-_____.
4.	Immarka f'liema temp qiegħed il-verb sehhiet fis-sentenza: "Għodwa minnhom sehhiet grajja stramba."	☐ passat/perfett ☐ preżent/imperfett ☐ futur
5.	Ikteb nom komuni u nom propju mis-sentenza:	Cassie kienet tigri biż-żiemel fil-kampanja. a. nom komuni: _____ b. nom propju: _____
6.	Aqta' linja taht in- nom verbali t-tajjeb.	In-nies tar-raħal inħakmu minn (biżgħa, biża', beżżiegħa) kbir.
7.	Imla l-vojt b' nom verbali minn w-q-gh .	Bil- _____, Cassie stordiet u ntilfet minn sensiha.

(marka l-wahda)

Taqsimat Ċ. Il-Letteratura

Ċi. Il-Poeżija (Nadriet 1 ta' Tarċisju Zarb)

(10 marka)

1. Din hija silta mill-poeżija **Tifhira lil Malta** ta' **Ġan Anton Vassallo**.

U xi nghid mill-ghasel tieghek,
liema bniedem ma jfahhrux?
Jekk iduru d-dinja kollha
ohla minnu ma jsibux.

a. Sib mis-silta żewġ kelmiet li jirrimaw: _____.

b. X'tissejjah it-tip ta' strofa li tidher fis-silta? _____.

ċ. Xi tfisser il-kelma "ohla"? _____.

(marka l-wahda)

2. Aghzel it-twegiba t-tajba billi timmarka ✓ fil-kaxxa x-xierqa:

a.	Fil-poeżija Lil Ommi , il-poeta jitlob lil ommu ttennilu		"il-ghanja ta' dari".
			"il-ghanja tax-xaghri".
			"il-ghanja tar-rih".
b.	Il-poeżija San Frangisk u l-Gamien , hija mibnija fuq il-versi		tal-erbgha.
			tas-sitta.
			tal-ghaxra.
ċ.	Fil-poeżija Il-Bikja tal-Buskett , il-harruba twissi lill-poeta li		s-sigar se jibdev jirkellmu.
			n-natura darba tinqered.
			missirijietna mhux se jigu izjed.
d.	Fil-poeżija Ritratt ta' Toninu man-Nanna , il-poeta jqabbel żewġ		generazzjonijiet.
			ritratti.
			qomos.

(marka l-wahda)

3. Aqta' linja taht **WAHDA** mill-poeżiji t'hawn taht u ikteb x'ghogbok l-aktar fiha.

distanza – Tarċisju Zarb, *Il-Herza* – Marjanu Vella, *Tristis Est Anima Mea* – Rużar Briffa,
Dik Mewġa! – Anastasju Cuschieri, *Xmara Hamra*, *Bruka Xiha* – Victor Fenech,
Rahal Twelidi – Karmenu Vassallo, *Il-Kebbies Tal-Fanali* – Anton Buttigieg, *Xita* – Mary Meylak.

(3 marki)

Ċii. In-Novelli (Stejjer tal-Linka ta' Tarċisju Zarb)

(ki)

1. Agħti **żewġ** raġunijiet biex turi li fl-istorja **Tarċisinu**, it-tifel kien distratt.

- a. _____
- b. _____

(2 marki)

2. Iddeskrivi lil **Jason Grima**.

(2 marki)

3. Aghzel it-twegiba t-tajba billi timmarka ✓ fil-kaxxa x-xierqa:

a.	F'L-Istorja ta' Jo t-tfajla jehtieg titghallem		b'mod differenti minn haddiehor.
			l-istess bhal haddiehor.
			is-somom biss.
b.	Fl-istorja Il-Kokka u l-Werżieq , naraw lill-kokka tagħmel sensiela ta'		istruzzjonijiet.
			mistoqsijiet.
			stqarrijiet.
ċ.	Fl-istorja L-Ahhar Merill tad-Dinja l-awtur juri kif kien qed ihossu l-merill waqt li kien qed jgħanni billi jikteb li huwa		kellu qalbu maqsuma.
			kien ferħan se jtir.
			kien mejjet bil-ghatx.

(marka l-wahda)

3. Aghzel **WAHDA** minn dawn l-istejjer u ikteb paragrafu ta' mhux iktar minn **30 kelma** dwar xi aspett tal-hajja li gagħlitek tirrifletti dwaru.

Jason Grima

JEW

L-Istorja ta' Jo

JEW

Il-Kokka u l-Werżieq

(3 marki)

ċ. iii. Ir-Rumanz (Zito Zandarell ta' Carmel G. Cauchi)

1. Komplli dawn is-sentenzi.

- a.** Zito Zandarell qabeż minn fuq il-bejt biex _____.
- b.** It-tifel ta' Christine _____.
- ċ.** Minbarra Christine, _____.
- d.** Zito ressaq il-ħawt _____.
- e.** Salvina xandret _____.

(marka l-wahda)

2. Wieġeb dawn il-mistoqsijiet.

- a.** Fejn iltaqgħu għall-ewwel darba ma' Zito Zandarell it-tfal?

- b.** Ma' min iġġieled Zito l-iskola minħabba l-kanarin ta' Lorella?

- ċ.** Kif tilfet id-dawl t'għajnejha Katya?

- d.** Ghaliex Zito ngħata passaport falz?

- e.** X'għamel Zito biex heles minn Saborra?

(marka l-wahda)

TMIEM IL-KARTA